

Η Πολιτική για τα Ναρκωτικά μετά την UNGASS 2016

Μετά από δύο χρόνια εντατικής προετοιμασίας και την έγκριση του σχεδίου ψηφίσματος κατά την 59η σύνοδο της CND τον Μάρτιο του 2016, η Ειδική Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών για τα Ναρκωτικά (UNGASS 2016), ενέκρινε το έγγραφο «Η κοινή μας δέσμευση για την αποτελεσματική αντιμετώπιση του παγκοσμίου προβλήματος των ναρκωτικών».

Αρχηγοί κρατών, υπουργοί και εκπρόσωποι των κρατών μελών οι οποίοι συνήλθαν στην έδρα των Ηνωμένων Εθνών από τις 19-21 Απριλίου 2016, αναγνώρισαν ότι, «ενώ έχει επιτευχθεί σημαντική πρόοδος σε ορισμένους τομείς, το παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών συνεχίζει να παρουσιάζει προκλήσεις για την υγεία, την ασφάλεια και την ευημερία όλης της ανθρωπότητας» και δήλωσαν ότι "θα ενισχύσουν τις εθνικές και διεθνείς προσπάθειες για να αντιμετωπισθούν αυτές τις προκλήσεις".

Οι προσδοκίες ότι η Ειδική Σύνοδος της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών θα ήταν το αποκορύφωμα του διαπραγματεύσεων των δύο προηγούμενων ετών δεν εκπληρώθηκαν. Η Συνέλευση επέλεξε να υιοθετήσει την πρόταση της CND στην αρχή της συνεδρίασης, χωρίς συζήτηση. Αυτό αφαίρεσε την αναμενόμενη δυναμική αυτής της Ειδικής Συνόδου. Η γενική συζήτηση και οι διαδραστικές συζητήσεις στρογγυλής τραπέζης των διαφόρων ενδιαφερομένων υποβιβάστηκαν έτσι σε δηλώσεις των αρχηγών και εκπροσώπων των κρατών και των καλά πληροφορημένων συζητήσεων στρογγυλής τραπέζης, χωρίς να έχουν κάποια επίπτωση στο αποτέλεσμα της UNGASS. Η Επιτροπή Ναρκωτικών του ΟΗΕ (CND) είχε ήδη αποφασίσει ποια θα είναι η έκβαση της UNGASS.

Παρά αυτήν την απογοητευτική διαδικασία της Συνόδου το εγκριθέν έγγραφο είναι πολύτιμο από πολλές απόψεις. Αναφερόμαστε σε τέσσερα σημεία που μπορούν να θεωρηθούν σημαντικό πλαίσιο δράσης των κρατών μελών, της κοινωνίας των πολιτών και κάθε εμπλεκόμενου φορέα κατά τα δύο επόμενα έτη.

α. Η προσέγγιση του φαινομένου των ναρκωτικών αλλάζει. Το έγγραφο το οποίο ενέκρινε η ειδική σύνοδος επισημαίνει ότι «Ο άνθρωπος θα πρέπει να αποτελέσει το επίκεντρο των διεθνών και εθνικών πολιτικών για τα ναρκωτικά», και υπογραμμίζει τη σημασία της νομοθεσίας και την εφαρμογή της από το κράτους δικαίου, για την ασφάλεια και την προστασία των ατόμων και της κοινωνίας καθώς και την ενίσχυση των δράσεων στον τομέα της δημόσιας υγείας και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών αρχών της ελευθερίας όλων των ατόμων χωρίς καμία μορφή διάκρισης, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τις ιδιαίτερες ανάγκες των γυναικών, των παιδιών και των νέων και την ανάγκη ενσωμάτωσης των φύλων και των ηλικιών στις προοπτικές όλων των πολιτικών και των προγραμμάτων που σχετίζονται με το παγκόσμιο πρόβλημα των ναρκωτικών». Η ειδική σύνοδος τονίζει επιπλέον ότι «η εξάρτηση από τα ναρκωτικά ως θεραπεύσιμη πολύ-παραγοντική ψυχική και σωματική διαταραχή της υγείας "πρέπει να αντιμετωπιστεί μέσω αποτελεσματικών και επιστημονικά τεκμηριωμένων προγραμμάτων θεραπειών, φροντίδας και αποκατάστασης»

β. Το έγγραφο της ειδικής συνόδου αναγνωρίζει ότι πρωτοβουλίες οι οποίες στο παρελθόν είχαν επικριθεί και θεωρούνταν παραβίαση των συμβάσεων για τα ναρκωτικά, αποτελούν πλέον

αντικείμενο σοβαρής μελέτης. Η παράγραφος για τη μείωση της ζήτησης περιέχει πρόσκληση προς τα κράτη μέλη «να εξετάσουν, αποτελεσματικά μέτρα με στόχο την ελαχιστοποίηση των δυσμενών συνεπειών της κατάχρησης ουσιών, για τη δημόσια υγεία και την κοινωνία, συμπεριλαμβανομένων προγραμμάτων φαρμακευτικά υποβοηθούμενης θεραπείας, προγραμμάτων ενέσιμου εξοπλισμού, καθώς και άλλες σχετικές παρεμβάσεις που εμποδίζουν τη μετάδοση του ιού HIV, της ιογενούς ηπατίτιδας και άλλων αιματογενώς μεταδιδόμενων νοσημάτων που σχετίζονται με τη χρήση ναρκωτικών, όπως είναι η αντιρετροϊκή θεραπεία, καθώς επίσης και εξέταση της διασφάλισης της πρόσβασης σε αυτές τις παρεμβάσεις σε υπηρεσίες εντός και εκτός θεραπευτικών δομών, στις φυλακές, και σε άλλα πλαίσια στέρησης της ελευθερίας»

Αυτά είναι ύξεις για σοβαρή συζήτηση η οποία πρέπει να γίνει σε εθνικό επίπεδο και να εφαρμοστεί στην καθημερινή πράξη.

γ. Το έγγραφο UNGASS αναφέρεται στην "ισχυρή δέσμευση των κρατών-μελών του ΟΗΕ για βελτίωση της πρόσβασης σε ελεγχόμενες ουσίες για ιατρικούς και επιστημονικούς σκοπούς αντιμετωπίζοντας αποτελεσματικά τα υφιστάμενα εμπόδια ως προς το θέμα αυτό, συμπεριλαμβανομένων εκείνων των εμποδίων που σχετίζονται με τη νομοθεσία, τα κανονιστικά συστήματα, τα συστήματα υγειονομικής περίθαλψης, τις προσιτές τιμές, την κατάρτιση των επαγγελματιών στον τομέα της υγείας, την εκπαίδευση, την ευαισθητοποίηση, τις εκτιμήσεις, την αξιολόγηση και την υποβολή εκθέσεων, τα κριτήρια αναφοράς για την κατανάλωση των ελεγχόμενων ουσιών, τη διεθνή συνεργασία και τον συντονισμό, προλαμβάνοντας ταυτόχρονα την εκτροπή, την κατάχρηση και την εμπορία τους". Αυτό είναι ένα λεπτομερές πρόγραμμα για τα κράτη μέλη να αντιμετωπίσουν σοβαρά αυτό το πρόβλημα. Όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, συμπεριλαμβανομένων των ΜΚΟ πρέπει να πιέσουν τις αρμόδιες αρχές για την υλοποίηση αυτής της ατζέντας.

δ. Το τελικό κείμενο φαίνεται να δημιουργεί χώρο για νέες προσεγγίσεις στην πολιτική για τα ναρκωτικά. Καλεί την Επιτροπή για τα Ναρκωτικά "να εξετάσει την έναρξη της ανάπτυξης νέων κατευθυντήριων γραμμών σχετικά με τις διάφορες πτυχές του προβλήματος των ναρκωτικών κόσμο, και την αξιολόγηση των υφισταμένων, με σκοπό την ενίσχυση της διεθνούς συνεργασίας και της ικανότητας των αρμόδιων εθνικών αρχών» καλεί δε «το Γραφείο των Ηνωμένων Εθνών για τα ναρκωτικά και το Έγκλημα (UNODC), το Διεθνές Συμβούλιο Ελέγχου των ναρκωτικών (INCB) και την Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας (ΠΟΥ) να παράσχουν νομικές συμβουλές και να βοηθήσουν τα κράτη, κατόπιν σχετικού αιτήματος, στην αναθεώρηση και την επικαιροποίηση των πολιτικών τους για τα ναρκωτικά, λαμβάνοντας υπόψη τις διαφορετικές εθνικές τους πραγματικότητες και ανάγκες, μέσω, μεταξύ άλλων, της προώθησης και ανταλλαγής πληροφοριών και βέλτιστων πρακτικών και επιστημονικά τεκμηριωμένων πολιτικών που έχουν εγκριθεί από κράτη μέλη του ΟΗΕ. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη μπορούν να αναπτύξουν πρωτοβουλίες προσαρμοσμένες όχι μόνο στις διεθνείς συμφωνίες αλλά και στις δικές τους ιδιαιτερότητες και ανάγκες. Είναι μια προοπτική που πρέπει να εφαρμόσουν τα κράτη μέλη αν θέλουν να εκσυγχρονίσουν το σύστημα ελέγχου των ναρκωτικών και να το καταστήσουν, δικαιότερο και αποτελεσματικότερο.

Θανάσης Αποστόλου

Διευθυντής

Οργάνωση «Διογένης – Διάλογος Πολιτικής για τα Ναρκωτικά»